Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

11 април 2013 година*

„Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 1, параграф 1 и член 6, точка 1 — Понятие за граждански и търговски дела — Плащане, извършено без основание от субект на публична власт — Искане за връщане на плащането в рамките на съдебно производство — Определяне на компетентността при наличие на връзка между исковете — Тясна връзка между исковете — Ответник с местоживеене в трета държава“

По дело C-645/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Германия) с акт от 18 ноември 2011 г., постъпил в Съда на 16 декември 2011 г., в рамките на производство по дело

Land Berlin

срещу

Ellen Mirjam Sapir,

Michael J. Busse,

Mirjam M. Birgansky,

Gideon Rumney,

Benjamin Ben-Zadok,

Hedda Brown,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н M. Ilešič, председател на състав, г-н E. Jarašiūnas, г-н A. Ó Caoimh, г-жа C. Toader (докладчик) и г-н C. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: немски.

като има предвид становищата, представени:

— за германското правителство, от г-жа K. Petersen, в качеството на представител,

— за португалското правителство, от г-н L. Inez Fernandes и г-жа S. Nunes de Almeida, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н M. Wilderspin и г-н W. Bogensberger, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 ноември 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 и член 6, точка 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между провинция Берлин и г-жа Sapir, г-н Busse, г-жа Birgansky, г-н Rumney, г-н Ben-Zadok и г-жа Brown, както и пет други лица по повод на връщането на надвнесената сума при извършено по погрешка плащане вследствие на административно производство, имащо за цел поправянето на вредата, причинена от загубата на недвижим имот при преследванията по време на нацисткия режим.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 44/2001

3 Съображения 7—9 и 11 от Регламент № 44/2001 имат следното съдържание:

„(7) Обхватът на настоящия регламент трябва да включва всички основни граждански и търговски дела с изключение на някои ясно определени дела.

(8) Трябва да съществува връзка между производствата, по отношение на които се прилага настоящият регламент, както и територията на държавите членки, които са обвързани от настоящия регламент. Съответно трябва да се прилагат общи правила за компетентността, когато ответникът има местоживеене в някоя от тези държави членки.

(9) Ответник, който няма местоживеене в държава членка, като правило е субект на националните правила за компетентност, приложими на територията на държава членка на сезирания съд, докато ответник с местоживеене в държава членка, която не е обвързана по настоящия регламент, трябва да остане субект на [Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“].

[…]

(11) Правилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основанието на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определи автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат конфликти на юрисдикции“.

4 Член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 определя неговото приложно поле ratione materiae, както следва:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща по специално данъчни, митнически или административни дела“.

5 Общите правила за компетентност във връзка с исковете, предявени срещу лице, което има местоживеене на територията на Европейския съюз, са предвидени в членове 2 и 3 от този регламент, които са част от раздел 1 на глава II от него, озаглавен „Общи разпоредби“.

6 Така съгласно член 2, параграф 1 от посочения регламент:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

7 Член 3, параграф 1 от същия регламент предвижда:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

8 Що се отнася до съдебните искове, предявени срещу лице, което има местоживеене в трета държава, член 4, параграф 1 от Регламент № 44/2001, който също се намира в раздел 1 на глава II от него, гласи:

„Ако ответникът няма местоживеене в държава членка, компетентността на съдилищата на всяка държава членка, при условията на членове 22 и 23, се определя от правото на тази държава членка“.

9 Член 5 и член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001, включен в раздел 2 на глава II от този регламент, озаглавен „Специална компетентност“, имат следното съдържание:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

[…]“

„Срещу лице с местоживеене в държава членка може също така да бъде предявен иск:

1) когато то е един от множество ответници, в съдилищата по местоживеенето на всеки от тях, при условие че исковете са в такава тясна връзка, че е целесъобразно те да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства“.

Германско право

10 Към делото по главното производство са приложими разпоредбите на Закона за уреждане на неразрешените имуществени въпроси (Gesetz zur Regelung offener Vermögensfragen, наричан по-нататък „Vermögensgesetz“) и на Закона за предимството на инвестициите в случаите на предявяване на претенции за възстановяване на собствеността съгласно закона за уреждане на неразрешените имуществени въпроси (Gesetz über den Vorrang für Investitionen bei Rückübertragungsansprüchen nach dem Vermögensgesetz, наричан по-нататък „Investitionsvorranggesetz“).

11 Приложното поле на Vermögensgesetz е определено в неговия член 1, параграфи 1 и 6, който предвижда:

„Настоящият закон урежда имуществени претенции по отношение на имуществени активи, които […] са били отчуждени и са били одържавени без обезщетение […]

[…]

Настоящият закон се прилага по аналогия по отношение на имуществени претенции, предявени от граждани и сдружения, които в периода от 30 януари 1933 г. до 8 май 1945 г. са били преследвани на основание раса, религия, политически или философски убеждения и поради това са загубили имуществото си вследствие на принудителни продажби, отчуждавания или по друг начин […]“.

12 Член 3, параграф 1 от Vermögensgesetz предвижда относно възстановяването на собствеността върху имуществени активи:

„По искане собствеността върху имуществени активи, които са били обект на мерките по смисъла на член 1 и са били одържавени или продадени на трети лица, се възстановява на правоимащите лица, освен ако това не е изключено […]“.

13 За да се избегне предявяване на подобни права на основание добросъвестно придобиване, необременено с тежестите върху съответното имущество, член 3, параграф 3 от Vermögensgesetz въвежда забрана за отчуждаване на недвижими имоти, за които е подадена молба за възстановяване на собствеността на основание на този закон.

14 С цел да не се попречи на инвестициите, необходими в новите провинции поради факта на забраната за продажба на инвеститор на недвижими имоти, за които са били направени искания за възстановяване на собствеността на основание Vermögensgesetz, Investitionsvorranggesetz предвижда изключение от тези принципи.

15 Така член 1 от Investitionsvorranggesetz предвижда:

„Поземлени имоти […], които са или могат да бъдат предмет на претенции за възстановяване на собствеността върху тях съгласно Vermögensgesetz, могат в съответствие със следните разпоредби да се използват изцяло или отчасти за специални инвестиционни цели. В тези случаи правоимащото лице получава обезщетение в съответствие с настоящия закон“.

16 Съгласно член 16, параграф 1 от Investitionsvorranggesetz „[в] случай че […] не може да възстанови собствеността върху имуществения актив, всяко правоимащо лице може, след като бъде установено или доказано правото му, […] да иска плащане на парична сума в размер на всички получени по договора [за продажба] парични престации, полагащи се за претендирания от него имуществен актив. Основателността на претенцията се установява […] с индивидуален административен акт на Службата за уреждане на неразрешените имуществени въпроси, на нивото на провинцията или окръга В случай че [при продажбата] не е реализирана парична сума [или] че тази сума е по-малка от пазарната стойност на имуществения актив към момента, в който актът за установяване на приоритета на инвестицията подлежи на изпълнение, […] правоимащото лице може в едногодишен срок […] да иска по съдебен ред плащане на пазарната стойност“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

17 Г-н Julius Busse е притежавал поземлен имот, намиращ се на територията на бившия Източен Берлин. По времето на националсоциалистическия режим той е преследван от този режим и през 1938 г. е принуден да прехвърли имота си на трето лице. Впоследствие поземленият имот е отчужден от Германската демократична република, а след това е съединен с други поземлени имоти, които са държавна собственост, в рамките на операция по поземлено уедряване. След обединението на Германия възникналият по този начин общ парцел е собственост отчасти на провинция Берлин, отчасти на Федерална република Германия.

18 На 5 септември 1990 г. първите десет ответници по главното производство, от които г-жа Sapir и г-жа Birgansky, както и г-н Rumney и г-н Ben-Zadok живеят в Израел, г-н Busse — в Обединеното кралство, а г-жа Brown — в Испания, в качеството на правоприемници на първоначалния собственик и на основание Vermögensgesetz искат да им се възстанови частта от този парцел, която по-рано е била негова собственост.

19 През 1997 г. провинция Берлин и Федерална република Германия прилагат разпоредбите на член 1 от Investitionsvorranggesetz и продават на инвеститор целия парцел, получен вследствие на посочената по-горе операция по поземлено уедряване.

20 След продажбата компетентният орган констатира, че съгласно националното право първите десет ответници по главното производство не могат да искат да им се възстанови собствеността върху поземления имот, а имат право да им се изплати припадащият им се дял от сумата, получена при продажбата на парцела, дори пазарната стойност на имота. Същият този административен орган разпорежда на провинция Берлин, ищец по главното производство, да изплати на първите десет ответници по главното производство част от получената при продажбата сума, съответстваща на относителния дял на поземления имот на г-н Julius Busse в общия парцел.

21 При все това при извършване на въпросното плащане провинция Берлин, която действа също за сметка на Федерална република Германия, допуска грешка. Всъщност неумишлено тя превежда на представляващия първите десет ответници по главното производство адвокат цялата сума на получена при продажбата цена, която адвокатът от своя страна разпределя между тези ответници.

22 В настоящото производство провинция Берлин иска от ответниците да върнат надплатената сума, която възлиза на около 2,5 милиона евро. Провинция Берлин предявява иск пред Landgericht Berlin (Областен съд, Берлин) срещу първите десет ответници, в качеството им на правоприемници на г-н Julius Busse, за неоснователно обогатяване, както и срещу адвоката, натоварен да ги представлява, който е единадесетият ответник в делото по главното производство, за непозволено увреждане.

23 Посочените ответници по главното производство възразяват, че Landgericht Berlin не разполага с международна компетентност да се произнесе по отношение на ответниците по главното производство с местоживеене в Обединеното кралство, Испания и Израел, тоест г-жа Sapir, г-н Busse, г-жа Birgansky, г-н Rumney, г-н Ben-Zadok и г-жа Brown.

24 Освен това ответниците твърдят, че могат да искат плащане в по-висок размер от съответния дял от получената от продажбата сума, тъй като получената от продажбата сума е по-малка от пазарната стойност на парцела, който е бил собственост на г-н Julius Busse. При това положение те считат, че искът е напълно неоснователен.

25 С решение Landgericht Berlin отхвърля иска на провинция Берлин като недопустим в частта му, в която е насочен срещу ответниците по главното производство с местоживеене в Обединеното кралство, Испания и Израел. Жалбата на провинция Берлин е отхвърлена и от въззивната инстанция.

26 В това отношение въззивната инстанция всъщност приема, че германските съдилища не разполагат с международна компетентност да се произнесат по иска срещу г-жа Sapir, г-н Busse, г-жа Birgansky, г-н Rumney, г-н Ben-Zadok и г-жа Brown. Според тази юрисдикция този спор не е гражданскоправен по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001, а публичноправен, по отношение на който посоченият регламент не се прилага.

27 С ревизионна жалба ищецът по главното производство иска Landgericht Berlin да разреши спора, като се произнесе по същество по неговите претенции, в това число спрямо тези ответници по главното производство.

28 При тези обстоятелства Bundesgerichtshof решава да спре производството и да отправи до Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Представлява ли искането за връщане на недължимо платеното гражданско дело по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 и тогава, когато административен орган е разпоредил на федерална провинция да обезщети увредените лица, като им изплати част от получената по договор за продажба на даден недвижим имот сума, но вместо това по погрешка федералната провинция е превела на тези лица цялата сума на продажната цена?

2) Налице ли е изискваната от член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 тясна връзка между множество искове и тогава, когато ответниците се позовават на права на допълнително обезщетение, по отношение на които може да бъде постановено само еднакво решение?

3) Прилага ли се член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 и спрямо ответници с местоживеене извън Европейския съюз? При утвърдителен отговор, прилага ли се този член и тогава, когато съдът на държавата по местоживеенето на ответника би могъл да откаже признаване на постановеното решение поради липса на компетентност на съда, който го е постановил, на основание на сключено двустранно споразумение с държавата на този съд?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

29 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че в понятието „граждански и търговски дела“ попада иск за връщане на недължимо платеното, когато публична организация, на която е разпоредено от орган, създаден със закон за обезщетяване на репресиите, извършени по време на тоталитарен режим, да изплати на увредено лице като обезщетение част от получената по договор за продажба на даден недвижим имот сума, изплаща на това лице по погрешка цялата сума на продажната цена и иска впоследствие по съдебен ред възстановяване на недължимо платеното.

30 Bundesgerichtshof посочва в акта за преюдициално запитване, че съмненията, които има в това отношение, са породени от множество обстоятелства. От една страна, според тази юрисдикция става въпрос за възстановяване на парична сума, която провинция Берлин по погрешка е платила на ответниците по главното производство, доколкото това възстановяване се дължи по силата на разпоредбата относно връщане на недължимо платеното при неоснователно обогатяване, която се намира в член 812, параграф 1 от германския граждански кодекс и по силата на която всяко лице, получило недължима престация, е длъжно да я върне. От друга страна, основанието за плащането не било правен акт на провинция Берлин, приет в качеството ѝ на юридическо лице по частното право, а в рамките на административно производство.

31 Трябва предварително да се припомни, че доколкото Регламент № 44/2001 заменя занапред Брюкселската конвенция в отношенията между държавите членки, даденото от Съда тълкуване относно тази конвенция важи и за посочения регламент, когато неговите разпоредби и разпоредбите на Брюкселската конвенция могат да се квалифицират като равнозначни (вж. по-специално Решение от 18 октомври 2011 г. по дело Realchemie Nederland, C-406/09, Сборник, стр. I-9773, точка 38 и цитираната съдебна практика).

32 В това отношение следва да се констатира, че приложното поле на Регламент № 44/2001, подобно на това на Брюкселската конвенция, е ограничено до понятието „граждански и търговски дела“. От постоянната практика на Съда следва, че това приложно поле е ограничено основно поради обстоятелствата, които характеризират естеството на правоотношенията между страните по спора или поради предмета на същия (вж. по-конкретно Решение от 15 февруари 2007 г. по дело Lechouritou и др., C-292/05, Сборник, стр. I-1519, точка 30 и цитираната съдебна практика).

33 В този смисъл Съдът приема, че макар и някои спорове между органи на публичната власт и частноправни субекти да могат да бъдат обхванати от приложното поле на Регламент № 44/2001, това не се отнася за случаите, когато действията на органа на публична власт са свързани с упражняването на публична власт (вж. по-конкретно Решение от 28 април 2009 г. по дело Apostolides, C-420/07, Сборник, стр. I-3571, точка 43, както и цитираната съдебна практика и Решение от 19 юли 2012 г. по дело Mahamdia, C-154/11, точка 56).

34 Следователно, за да се установи дали това е така в спор като този по главното производство, следва да се разгледат основанието и условията за упражняване на предявения иск (вж. в този смисъл Решение от 14 ноември 2002 г. по дело Baten, C-271/00, Recueil, стр. I-10489, точка 31 и Решение от 15 май 2003 г. по дело Préservatrice foncière TIARD, C-266/01, Recueil, стр. I-4867, точка 23).

35 В това отношение следва да се констатира, както подчертава запитващата юрисдикция, че правото на обезщетение, което стои в основата на предявения по главното производство иск, се извежда от национални разпоредби, в конкретния случай от Vermögensgesetz и Investitionsvorranggesetz относно обезщетяването на жертвите на националсоциалистическия режим, които се прилагат по отношение на всеки собственик на обременени с реституционни претенции недвижими имоти. Всъщност те налагат едно и също задължение за обезщетяване, независимо дали собственикът на обременения имот е частноправен или публичноправен субект.

36 Също така, както става ясно от акта за преюдициално запитване, административното производство относно правата на увредените лица на обезщетение е едно и също независимо от качеството на засегнатия собственик. Освен това в рамките на това производство посоченият собственик, било то частноправен или публичноправен субект, няма никакво правомощие по вземане на решение, що се отнася до определянето на реституционните претенции на увреденото лице.

37 Впрочем следва да се отбележи, че главният иск се отнася до връщане на надвнесената по погрешка сума при изпълнението от страна на провинция Берлин на задължението, съответстващо на правата на увредените лица да получат плащане. От една страна обаче, възстановяването на тази надвнесена сума не е част от административното производство, предвидено в Vermögensgesetz и Investitionsvorranggesetz. От друга страна, за целите на възстановяването на недължимо платеното собственикът, независимо дали става въпрос за частноправен или публичноправен субект, трябва да призове увредените лица пред гражданските юрисдикции. Освен това посоченото възстановяване има за правна основа правилата по член 812, параграф 1 от германския граждански кодекс относно възстановяване на недължимо платеното поради наличието на неоснователно обогатяване.

38 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „граждански и търговски дела“ обхваща иск за връщане на недължимо платеното, когато публична организация, на която е разпоредено от орган, създаден със закон за обезщетяване на репресиите, извършени по време на тоталитарен режим, да изплати на увредено лице като обезщетение част от получената по договор за продажба на даден недвижим имот сума, изплаща на това лице по погрешка цялата сума на продажната цена и иска впоследствие по съдебен ред възстановяване на недължимо платеното.

По втория въпрос

39 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че съгласно тази разпоредба е налице тясна връзка между исковете, предявени срещу множество ответници с местоживеене на територията на други държави членки, когато при обстоятелства като тези в делото по главното производство последните се позовават на права на допълнително обезщетение, по отношение на които трябва да бъде постановено еднакво решение.

40 Съгласно правилото за компетентността, съдържащо се в член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001, срещу дадено лице може да бъде предявен иск, когато то е един от множество ответници, в съдилищата по местоживеенето на всеки от тях, при условие че исковете са в такава тясна връзка, че е целесъобразно те да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства (вж. Решение от 1 декември 2011 г. по дело Painer, C-145/10, Сборник, стр. I-12533, точка 73).

41 Това специално правило, което дерогира посочения в член 2 от този регламент принцип, че компетентността се основава на местоживеенето на ответника, подлежи на стриктно тълкуване и не позволява тълкуване, излизащо извън хипотезите, изрично предвидени в същия този регламент (вж. Решение по дело Painer, посочено по-горе, точка 74 и цитираната съдебна практика).

42 За прилагането на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 е необходимо да се провери дали между различните искове на един и същ ищец срещу различни ответници съществува връзка, така че да е целесъобразно те да бъдат решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства (вж. Решение от 11 октомври 2007 г. по дело Freeport, C-98/06, Сборник, стр. I-8319, точка 39 и цитираната съдебна практика).

43 Относно тази връзка Съдът е посочил, че за да се разглеждат решенията като противоречащи си, не е достатъчно да съществува различие в разрешаването на спора, а е необходимо и това различие да се вписва в рамките на едни и същи фактически и правни обстоятелства (вж. Решение по дело Freeport, посочено по-горе, точка 40 и Решение по дело Painer, посочено по-горе, точка 79).

44 В това отношение следва да се уточни, че от текста на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 не следва, че идентичността на правните основания на предявените срещу различните ответници искове е част от условията, предвидени за прилагането на тази разпоредба. Подобна идентичност е само един от релевантните фактори (вж. Решение по дело Painer, посочено по-горе, точки 76 и 80).

45 В настоящото дело следва да се установи, че исковете по главното производство за връщане на недължимо платеното, а по отношение на единадесетия ответник — за непозволено увреждане, и правните основания за защита срещу тях на първите десет ответници, изведени от права на допълнително обезщетение, се основават на едно и също фактическо и правно положение, тоест на правото на обезщетение, признато на първите десет ответници по главното производство по силата на Vermögensgesetz и Investitionsvorranggesetz, както и на плащането на спорната сума, което провинция Берлин извършва по погрешка в полза на тези ответници.

46 Впрочем, както е посочило германското правителство, единствено от Vermögensgesetz и Investitionsvorranggesetz ответниците по главното производство биха могли да изведат правно основание за плащането в повече, което са получили, като това следва да се преценява спрямо всички ответници въз основа на едно и също фактическо и правно положение. Освен това следва да се отчита фактът, че преценката на правната основа на основанията за защита, имащи за предмет правата на допълнително обезщетение, е въпрос, който предхожда главните искания, поради което основателността на последните зависи от наличието или липсата на посочените права на обезщетение.

47 Тази единност съществува, макар и правното основание, изтъкнато в подкрепа на иска срещу единадесетия ответник по главното производство, да е различно от това, на което се основава искът, предявен срещу първите десет ответници. Всъщност, както посочва генералният адвокат в точка 99 от своето заключение, всички претенции по различните искове обслужват един и същ интерес, тоест връщането на недължимо платената по погрешка сума.

48 С оглед на гореизложените съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че съгласно тази разпоредба е налице тясна връзка между исковете, предявени срещу множество ответници с местоживеене на територията на други държави членки, когато при обстоятелства като тези в делото по главното производство последните се позовават на права на допълнително обезщетение, по отношение на които трябва да бъде постановено еднакво решение.

По третия въпрос

49 С първата част на третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага за ответници, които нямат местоживеене на територията на държава членка, когато срещу тях е започнато производство по иск, предявен срещу няколко ответници, сред които има и лица с местоживеене в Съюза.

50 В самото начало следва да се подчертае, че този трети въпрос се отнася до г-жа Sapir, г-жа Birgansky, г-н Rumney и г-н Ben-Zadok, чието местоживеене е в Израел.

51 Следователно, за да се отговори на този въпрос, следва да се прецени дали местоживеенето на един от ответниците на територията на друга държава членка е условие за прилагането на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001.

52 В това отношение следва да се установи, на първо място, че що се отнася до лицата, за които се прилага, от уводната част на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 следва, че тя трябва да се разглежда във връзка с член 5 от този регламент, който изрично се позовава на ответниците с местоживеене на територията на Съюза.

53 На второ място, следва да се напомни, че съгласно постоянната съдебна практика член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 прогласява специално правило, което подлежи на стриктно тълкуване и не допуска тълкуване, излизащо извън хипотезите, изрично предвидени в същия регламент (вж. в този смисъл Решение по дело Freeport, посочено по-горе, точка 35 и цитираната съдебна практика).

54 На трето място, следва да се отбележи, че член 4, параграф 1 от Регламент № 44/2001 съдържа изрична разпоредба, която урежда по изчерпателен начин въпроса за лицата, които живеят извън територията на Съюза, като предвижда за тях в съответствие със съображение 9 от този регламент, че компетентността на съдилищата на всяка държава членка при условията на членове 22 и 23 от него се определя от правото на тази държава. В случая на делото по главното производство обаче не е приложима нито една от тези две разпоредби, които уреждат съответно изключителната компетентност в някои области, изброени изчерпателно, и пророгацията на компетентност въз основа на споразумение между страните.

55 От това следва, че за да се призове един от ответниците пред юрисдикция на държава членка въз основа на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001, е необходимо той да има местоживеене на територията на друга държава членка.

56 При тези обстоятелства на третия въпрос следва да се отговори, че член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че той не се прилага за ответници, които нямат местоживеене на територията на държава членка, когато срещу тях е започнато производство по иск, предявен срещу няколко ответници, сред които има и лица с местоживеене в Съюза.

57 С оглед на отрицателния отговор на първата част на третия въпрос не следва да се отговаря на втората му част, доколкото от акта за преюдициално запитване става ясно, че тя е поставена изключително в хипотезата на утвърдителен отговор на въпроса относно възможността за прилагане на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 към ответниците, които нямат местоживеене на територията на Съюза.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

1) **Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „граждански и търговски дела“ обхваща иск за връщане на недължимо платеното, когато публична организация, на която е разпоредено от орган, създаден със закон за обезщетяване на репресиите, извършени по време на тоталитарен режим, да изплати на увредено лице като обезщетение част от получената по договор за продажба на даден недвижим имот сума, изплаща на това лице по погрешка цялата сума на продажната цена и иска впоследствие по съдебен ред възстановяване на недължимо платеното.**

2) **Член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че съгласно тази разпоредба е налице тясна връзка между исковете, предявени срещу множество ответници с местоживеене на територията на други държави членки, когато при обстоятелства като тези в делото по главното производство последните се позовават на права на допълнително обезщетение, по отношение на които трябва да бъде постановено еднакво решение.**

3) **Член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че той не се прилага за ответници, които нямат местоживеене на територията на държава членка, когато срещу тях е започнато производство по иск, предявен срещу няколко ответника, сред които има и лица с местоживеене в Европейския съюз.**

Подписи